

Kata Adverba dalam Karya Rehan Makhtar dengan Menggunakan Teori Fungsional

Adverbs Written By Rehan Makhtar By Using Theory Functional Grammar

Nur Hafizah Azmi

¹Normalis Amzah

Pusat Kajian Bahasa dan Linguistik,
Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan,
Universiti Kebangsaan Malaysia, Malaysia

Correspondence e-mail: ¹normalis@ukm.edu.my

ABSTRAK

Kata adverba dalam bahasa Melayu diberikan pelbagai definisi yang berbeza oleh tokoh-tokoh tempatan menyebabkan kekeliruan terhadap definisi dan fungsi kata adverba yang tepat dalam bahasa Melayu. Walaubagaimanapun, sarjana sebulat suara bersetuju bahawa adverba ialah perkataan yang menerangkan kata kerja. Kajian ini menganalisis bentuk kata adverba yang digunakan dalam novel popular serta menghuraikan fungsi dan kedudukan adverba berdasarkan teori fungsional ideasional. Kajian ini meneroka bentuk kata adverba berdasarkan definisi oleh Nik Safiah (2008). Bahan bacaan popular yang dipilih untuk melihat penggunaan kata adverba pada masa kini adalah novel *Seseorang Untuk Aku* yang dikarang oleh Rehan Makhtar, terbitan pada tahun 2015. Kajian ini menggunakan kaedah analisis kandungan teks. Bagi menganalisis fungsi dan kedudukan kata adverba dalam ayat, teori nahu fungsional iaitu dengan menggunakan metafungsi ideasional yang telah diperkenalkan oleh Halliday (1994). Hasil kajian didapati bahawa kata adverba gandaan memiliki kekerapan yang paling tinggi berbanding kata adverba asalnya kata kerja yang mana kekerapannya yang paling rendah. Kata adverba gandaan berada pada kedudukan awal, pertengahan dan akhir ayat. Sementara, kata adverba asalnya kata kerja didapati berada pada kedudukan pertengahan dan belakang bagi kata kerja atau frasa kerja yang berperanan sebagai inti dalam ayat. Dengan menggunakan teori fungsional iaitu metafungsi ideasional didapati bahawa proses mental yang merupakan salah satu daripada transitiviti banyak didapati daripada hasil kajian dalam menganalisis kata adverba gandaan dan kata adverba yang menerangkan kata kerja.

Kata kunci: Kata adverba, bentuk kata adverba, kata kerja, teori fungsional, metafungsi ideasional.

ABSTRACT

Adverbs in the Malay language are given various definitions by local scholars, causing confusion about the exact definition and function of the adverbs in the Malay language. However, these scholars unanimously agreed that adverb is a word that describes verbs. This study analyzed the form of adverbs used in popular novels by describing the functions and positions of the adverbs based on ideational functional theory. This study explores the form of adverbs based on the definition by Nik Safiah (2008). The popular reading material, "*Seseorang Untuk Aku*" written by Rehan Makhtar was chosen to investigate the contemporary usage of adverbs published in 2015. This study used text content analysis method. In order to analyze the function and position of adverbs in a sentence, the study applied the ideational metafunction under theory functional grammar introduced by Halliday (1994). The results of the study found that the double adverbs have the highest frequency compared to

adverbs that describe verbs which has the lowest frequency. Double adverbs were at the beginning, middle and end of a sentence. Meanwhile, adverbs that describe verbs were found in the middle and back position of the verb or verb phrase that acts as the core of the sentence. By using the functional theory that is ideational metafunction it was found that the mental process which is one of the many transitivity was found from the results of the study in analyzed double adverbs and adverbs that describe verbs.

Keywords: *Adverb, adverb form, verb, theory functional grammar, ideational metafunction.*

1. Pengenalan

Pada era moden ini, terdapat satu golongan kata iaitu kata adverba dalam bahasa Melayu yang kurang dikaji oleh pengkaji bahasa Melayu. Hal ini dikatakan demikian kerana kata adverba kurang diketahui dalam kalangan penahu di Malaysia kerana masih baharu dalam Tatabahasa Dewan. Pembaharuan ini membuatkan penulisan mengenai kata adverba ini masih kurang. Tambahan pula, perbezaan definisi kata adverba dalam kalangan tokoh tempatan mengelirukan pembaca atau pelajar dalam mempelajari kata adverba tersebut. Tokoh linguistik Melayu tempatan, Asmah Omar, membincangkan secara terperinci mengenai kata adverba yang mana fungsinya yang tersendiri adalah untuk menjelaskan kata kerja. (Nasrun Alias & James T. Collins 2017). Namun, terdapat beberapa tokoh yang lain seperti Abdullah Hassan (2006;2008) dan Nik Safiah Karim et. al (2008) mendapati kata adverba ini boleh menerangkan kata atau frasa nama, kata adjektif atau frasa adjektif, frasa sendi nama dan juga kata adverba itu sendiri.

Selain itu, pendedahan mengenai kata adverba juga adalah kurang disebabkan oleh kata adverba ini termasuk dalam golongan kata kelas terbuka. Kata kelas terbuka ialah kelas di mana keanggotaannya semakin bertambah atau berkurang pada masa-masa tertentu disebabkan berlakunya perkembangan sosial budaya yang berlaku dalam masyarakat penutur dalam sesuatu bahasa. Ini menimbulkan tanda tanya dalam kalangan masyarakat terutamanya bagi para pelajar dan pendidik. Walaubagaimanapun, istilah yang diguna pakai sebelum wujudnya perkataan kata adverba ini ialah kata keterangan. Pertambahan istilah Kata Adverba dalam kajian linguistik Melayu sepatutnya menjelaskan sesuatu yang kabur tetapi seolah-olah menambahkan lagi kekeliruan. Oleh itu, kajian ini dilakukan supaya kekeliruan ini dapat diatasi. Selain itu ia untuk memperluaskan lagi bidang linguistik dalam aspek morfologi. Tambahan pula, kajian ini dapat dijadikan sebagai bahan rujukan bagi mendapatkan pemahaman mengenai struktur kata adverba dalam ayat berserta maknanya. Struktur kata adverba adalah penting dalam sesebuah ayat kerana bagi memberikan makna yang jelas kepada pembaca mengenai situasi, perasaan dan fikiran penulis kepada pembaca. Kajian-kajian lepas berkaitan kata adverba banyak menyentok takrifan kata adverba serta bentuk-bentuk kata adverba. Oleh itu, kajian ini dilaksanakan dengan tujuan 1) untuk mengenal pasti takrifan atau definisi kata adverba berdasarkan takrifan yang diberikan oleh sarjana-sarjana linguistik Melayu, 2) menganalisis bentuk kata adverba dan fungsi yang terdapat dalam bahan kajian dan 3) menghuraikan kedudukan adverba menggunakan teori fungsional. Teori fungsional digunakan untuk memperkukuhkan lagi dapatan tujuan 1 dan 2 tersebut kerana teori nahu fungsional melihat kedudukan dan fungsi adverba dalam ayat. Dalam teori ini, terdapat metafungsi ideasional yang mana fokusnya ialah menceritakan pengalaman pewacana mengenai dunia realiti. Oleh sebab kajian ini adalah kajian mengenai kata adverba iaitu merupakan kata keterangan bagi kata kerja, kata adjektif, kata sendi nama

dan kata nama, jadi metafungsi ideasional lebih tepat untuk digunakan dalam kajian ini seperti yang dilaksanakan oleh kajian (Norfaizah, Anida & Idris 2016).

2. Tinjauan Literatur

2.1 Definisi kata adverba oleh sarjana tempatan

Definisi mengenai kata adverba amat kurang dibincangkan. Oleh itu, berikut ialah beberapa definisi dari segi perkamusan dan juga tokoh tempatan. Definisi kata adverba dalam Kamus Tatabahasa Dewan Edisi Ketiga (2010), ialah perkataan yang menjelaskan kata kerja, kata adjektif, kata sendi nama dan kata nama dari segi cara, tempat serta masa. Kata adverba tergolong dalam kategori kata tugas. Kata tugas merupakan sebuah unit yang tidak boleh berdiri sendiri. Oleh itu, kata tugas memerlukan sekurang-kurangnya satu unit yang bersifat bebas bagi membuat tugasannya. Fungsi kata tugas adalah sebagai penghubung, penguat, pembantu, penerang, penafi, pemeris dan sebagainya. Bagi golongan kata adverba, tugasnya adalah sebagai penerang iaitu penerang kepada kata nama, kata kerja, kata adjektif dan kata sendi nama.

Nik Safiah Karim et.al (2008), pula berpendapat kata adverba berada di kedudukan hadapan dan belakang frasa nama, frasa kerja, frasa adjektif serta frasa sendi nama. Kata adverba boleh hadir sama ada pada hadapan atau belakang frasa dalam satu ayat. Menurut Nik Safiah Karim lagi, kata adverba tidak boleh menjadi inti dalam konstituen bagi frasa predikat kerana kata adverba bukanlah dikategorikan sebagai golongan kata utama. Hal ini demikian kerana kata adverba tidak boleh berdiri sendiri. Dalam erti kata lain, kata adverba memerlukan suatu elemen sebelum atau selepas kata adverba dalam satu ayat atau frasa supaya boleh menjalankan fungsinya sebagai penerang. Tambahan pula, kata adverba merupakan kata tugas. Selain itu, Nik Safiah Karim juga membahagikan bentuk kata adverba kepada empat bahagian antaranya ialah kata adverba jati, kata adverba daripada kata adjektif, kata adverba daripada kata kerja serta kata adverba gandaan.

Sementara menurut Asmah Omar (2008;2009), kata adverba merupakan penerang bagi kata kerja untuk predikat ayat atau hujung ayat sebagaimana dalam struktur iaitu Subjek-Predikat-Objek dan Ajung. Asmah Omar membahagikan subsistem kata adverba kepada enam bahagian antaranya ialah kata adverba tempat, waktu, cara, gaya, harapan dan hakikat. Bentuk kata adverba pula terbahagi kepada dua bahagian iaitu bentuk unggulan dan terbitan. Kata adverba bentuk unggulan adalah seperti sana, sini, tadi, sekarang, semalam dan lain-lain lagi. Sementara, kata adverba bentuk terbitan adalah seperti imbuhan awalan (se-) contohnya *semasa* dan akhiran (-an) contohnya *kecil-kecilan*. Imbuhan awalan (se-) perlu digabungkan dengan kata dasar iaitu dengan kata adjektif sikap, kata kerja tidak transitif, kata bantu modalitas serta kata adjektif benar. Penghasilan sebuah ayat yang baik memerlukan penggunaan -nya bagi membentuk kata adverba. (Rohaizah 2015).

Definisi kata adverba menurut tokoh pula, menurut Abdullah Hassan (2006: 2008) kata adverba merupakan perkataan, frasa, atau klausa yang menjelaskan kata, frasa serta klausa adjektif, kata kerja serta adverba itu sendiri. Kata adverba merupakan keadaan yang terdapat dalam kata kerja, kata adverba yang mengandungi cara serta sifat dan kata adjektif. Kata tugas lain seperti kata bantu aspek seperti pernah, sedang, akan dan lain-lain serta kata penguat seperti amat, sangat, betul dan sebagainya tergolong dalam kata adverba. Tambahan pula, Abdullah Hassan juga membahagikan kaedah pengenalan kepada dua bahagian

antaranya ialah kata adverba yang dijelaskan dengan kata penguat dan kata adverba yang berposisi bebas. Dari segi bentuk kata adverba pula Abdullah Hassan lebih banyak bentuknya berbanding dengan Asmah Omar (2008;2009), iaitu bentuk tunggal, kata terbitan, kata ganda, kata berangkap serta frasa.

2.2 Kajian Lepas Berkaitan Kata Adverba

2.2.1 Sk. Mohd Sawpi Lawi (2008)

Bagi analisis kritis kajian literatur, terdapat persamaan dan perbezaan antara kajian ini dengan kajian yang lepas. Kajian ini ialah daripada peringkat Ijazah Sarjana Sastera yang mana tesisnya bertajuk *Adverba dalam Ayat Transitif Bahasa Melayu: Satu Analisis Prinsip dan Parameter*. Kajian yang dilakukan oleh Sk. Mohd Sawpi Lawi (2008) hanya memfokuskan perkataan-perkataan adverba yang tertentu sahaja seperti *lagi*, *semula* dan *kembali* pada kedudukan antara kerja dan komplemen dalam ayat transitif. Tambahan pula, walaupun data korpus dibuat dalam bentuk elektronik tetapi datanya diubah dari segi kedudukan adverba. Keaslian pada data pengkaji ini sudah berkurangan disebabkan oleh perubahan pada kedudukan kata adverba dalam ayat. Sementara adverbanya pula hanyalah terbatas iaitu hanya menerangkan kata kerja dengan menggunakan kata adverba *lagi*, *semula* serta *kembali* antara kerja dan komplemen. Sementara kajian ini pula bukan sahaja menggunakan adverba untuk menerangkan kata kerja bahkan untuk menerangkan kata nama atau frasa nama, kata adjektif atau frasa adjektif, kata sendi nama atau frasa sendi nama dan kata adverba gandaan. Berikut ialah sebahagian daripada data kajian yang menggambarkan adverba asalnya kata kerja dalam bentuk ayat bagi kajian yang telah dilakukan oleh Sk. Mohd Sawpi Lawi (2008):-

- (a) Katijah mengemukakan *lagi* pertanyaannya tadi.
- (b) Kemudian memandang *semula* kepada Sunarto.
- (c) Perlahan-lahan senjata itu diletak *kembali*.

2.2.2 Rohaizah (2015)

Kajian daripada Rohaizah (2015) dalam jurnal bahasa dan sastera Melayu dalam judul yang bertajuk *Huraian Kata Adverba Bahasa Melayu Berdasarkan Data Korpus Berkomputer*. Kajian tersebut menggunakan *Berita Harian* dan *Utusan Malaysia*. Sementara kajian ini pula menggunakan novel sebagai bahan popular. Kajian yang telah dibuat tersebut merupakan tinjauan awal berdasarkan kepada definisi empat tokoh yang terkemuka iaitu Za'ba (1965), Abdullah Hassan (2006 & 2008), Nik Safiah Karim *et al* (2008) dan Asmah (2008 & 2009). Sementara kajian ini pula merupakan kajian yang dijalankan hanya berfokuskan dengan definisi Nik Safiah Karim *et al* (2008) iaitu melihat kata adverba dari empat bahagian iaitu adverba jati, adverba asalnya kata kerja, adverba asalnya kata adjektif serta adverba gandaan. Kajian yang telah dilakukan adalah sama dengan kajian yang ingin dilakukan iaitu kajian yang bersifat deskriptif.

Kajian yang dilakukan oleh Rohaizah (2015) didapati bahawa daripada hasil kajian yang telah dilakukan, adverba boleh hadir sama ada di hadapan atau di belakang kata nama atau frasa nama, kata kerja atau frasa kerja, kata adjektif atau frasa adjektif serta frasa sendi nama. Kajian yang dijalankan itu mempunyai kedudukan kata adverba di hadapan dan di belakang sahaja dan tiada di tengah bahagian dalam ayat. Sementara itu, dari segi hasil kajian pula ialah di mana terdapat kehadiran kata adverba yang berderet serta terdapat kata adverba

jati yang lain dalam korpus kajian. Kajian tersebut hanyalah melihat sama ada adverbial tersebut berada di belakang atau hadapan golongan kata yang lain sahaja. Sementara kajian ini memperincikan lagi adverbial menggunakan teori nahu fungsional yang berfungsi bukan sahaja untuk melihat posisi adverbial dalam ayat bahkan melibatkan fungsi juga. Selain itu, kajian yang dilakukan oleh Rohaizah (2015), juga meletakkan ayat dalam bentuk penomboran sahaja dan tidak diletakkan dalam jadual. Penyeneraian ini akan menyebabkan penyusunan tersebut tidak sistematik sementara pembaca pula kurang berminat untuk meneruskan membaca disebabkan oleh ayat yang terlalu panjang dan banyak boleh mengganggu emosi pembaca dalam meneruskan pembacaannya. Kajian ini juga tidak menerapkan sebarang kerangka teori dengan khususnya kerana hanya melihat pola kata adverbial mengikut penerangan daripada *Tatabahasa Dewan*. Berikut ialah sebahagian data yang dipaparkan dalam kajian tersebut:-

JADUAL 1: Contoh Ayat Bagi Kehadiran Kata Adverbial Untuk Penerang Hadapan Dan Belakang.

Bil	Contoh Ayat Kehadiran Kata Adverbial Bagi Penerang	Hadapan	Belakang
1	Kata kerja/ Frasa kerja	Kedua-dua diplomat itu <i>saling membantu...</i> (33).	Apakah Rahman akan mengkritik secara <i>diam-diam...</i> (27).

Sumber: Rohaizah (2015).

Jadual 1 menunjukkan sebahagian data dalam kajian tersebut. Didapati kata kerja/ frasa kerja berada di kedudukan hadapan dan belakang ayat. Walaupun begitu, tiada sebarang kerangka teori yang diaplikasikan dalam kajian tersebut. Hal ini demikian kerana kajian tersebut hanyalah untuk melihat pola kata adverbial berdasarkan kepada penjelasan daripada *Tatabahasa Dewan*.

2.2.3 Musirin Mosin (2015)

Terdapat sebuah kajian yang menggunakan teori Linguistik Sistemik Fungsional (LSF) iaitu kajian yang telah dilakukan oleh Musirin Mosin (2015), dalam *Deskripsi Struktur Frasa Adverbial dalam Bahasa Melayu Berdasarkan Teks Sejarah Melayu*. Selain itu, kajian yang dilakukan oleh Musirin Mosin (2015) didapati bahawa hasil kajiannya adalah melibatkan unsur-unsur dalam frasa adverbial. Struktur analisis yang hanya dipaparkan dalam bentuk perenggan menyukarkan pemahaman pembaca dalam mendalami kata adverbial. Tambahan pula, unsur-unsur frasa adverbial yang terlalu banyak disenaraikan iaitu sebanyak 29 unsur adverbial yang juga dinyatakan contohnya dalam bentuk ayat dalam perenggan menambahkan lagi kesukaran dalam mendapatkan pemahaman mengenai kata adverbial. Oleh itu, adanya kajian ini menjelaskan adverbial itu sendiri dalam bentuk jadual dan senarai yang lebih mudah untuk dirujuk berbanding dalam bentuk perenggan. Tambahan pula, bentuk kata adverbial yang telah ditetapkan iaitu empat bahagian adverbial dapat memudahkan pembaca memahami asas dan bentuk adverbial dengan lebih tepat. Berikut ialah contoh sebahagian data daripada pengkaji tersebut.

JADUAL 2: Jenis Frasa Adverba

Bil	Jenis Frasa Adverba	Kata Adverba	Adjung Pangkal Ayat	Adjung Tengah Ayat	Adjung Hujung Ayat	Jumlah
1	Frasa adverba waktu / masa.	Sudah	14	235	0	253
		Sekarang	7	27	9	43
		Belum	0	23	0	23
2	Frasa adverba tempat.	Di dalam	0	82	0	82
		Di bawah	0	21	1	22
		Di sana	0	12	7	19
3	Frasa adverba cara.	Demikian	7	72	5	84
		Begini	0	0	1	1
		Begitu	0	1	0	1

Jadual 2 menunjukkan sebahagian daripada jenis frasa adverba yang dipaparkan dalam kajian tersebut. Terdapat lagi 26 jenis frasa adverba yang disenaraikan dan dinyatakan kedudukan adjung sama ada di pangkal ayat, tengah ayat atau hujung ayat.

2.2.4 Vijaya Letchumi A/P Karuppiah (2016)

Kajian-kajian yang lepas melihat kepada posisi frasa atau kata adverba dalam struktur sesebuah ayat dalam data yang dipilih sebagai kajian dengan menggunakan teori transformasi generatif iaitu dengan menggunakan rajah pohon seperti kajian yang telah dilakukan oleh pengkaji Vijaya Letchumi A/P Karuppiah (2016) dalam *Kata Adverba dalam Karya Halis Azhan Mohd Hanafiah*. Penggunaan rajah pohon adalah untuk mengetahui posisi adverba dalam ayat sama ada berada di kedudukan hujung ayat, pertengahan atau pada awal ayat. Walaubagaimanapun, kajian ini pula memfokuskan kepada kata adverba dalam novel yang popular dalam kalangan pencinta novel iaitu yang berjudul *Seseorang Untuk Aku*. Selain itu, kajian ini menggunakan teori fungsional yang berfokuskan kepada metafungsi ideasional. Hal ini demikian kerana tiada lagi yang melihat metafungsi ideasional. Oleh itu, fungsi metafungsi ideasional dipilih untuk melihat makna yang terkandung dalam kata adverba tersebut. metafungsi ideasional juga melihat bahasa untuk mengungkapkan pengalaman manusia. Bahasa juga digunakan untuk memahami serta menzahirkan pandangan seseorang mengenai dunia dan melalui kesedaran dalaman yang melibatkan pemikiran serta perasaan. Hal ini demikian kerana manusia berujar dengan tindakan, kejadian, perasaan, keadaan, keyakinan serta melibatkan orang di dalamnya dan suasana yang menerangkan sesuatu keadaan. Hasil kajian bagi kajian daripada Vijaya Letchumi A/P Karuppiah (2016) didapati bahawa fungsi dan bentuk adverba dapat dijelaskan dengan baik tetapi masih ada satu lagi bentuk yang tidak dijumpai dalam kajian tersebut iaitu frasa sendi nama. Oleh itu, bagi melengkapkan bentuk kata adverba kajian ini dijalankan bukan sahaja untuk menyenaraikan semua bentuk adverba bahkan makna bagi setiap fungsi dalam bentuk adverba itu diketengahkan.

Berikut merupakan contoh sebahagian data daripada Vijaya Letchumi A/P Karuppiah (2016) :-

- (d) Kamilah / *sering* / marah-marah. (41: 5: 1) ms76
- (e) Keadaanya / *hampir* / sama. (30: 6: 4) ms85
- (f) Nordin / *tersenyum* / *meleret*. (15: 2: 1) ms88

Berdasarkan contoh data tersebut, kata adverba *sering* iaitu contoh 2(a) merupakan kata adverba jati yang hadir pada hadapan kata yang diterangkan iaitu kata adjektif gandaan marah-marah. Seterusnya, kedudukan kata adverba pada contoh 2(b) iaitu *hampir* hadir pada hadapan kata yang diterangkan. Berbeza pula dengan contoh data 2(c), perbezaan secara sintagmatik mempamerkan ayat dalam bahasa Melayu yang terdiri daripada unit pertama subjek yang diikuti dengan unit yang kedua iaitu kata kerja. Berikut pula ialah contoh kata adverba yang menerangkan frasa sendi nama yang tiada contohnya didapati dalam kajian tersebut:-

(g) Ahli perniagaan itu *sering kali* ke Korea.

Perkataan *sering kali* merupakan kata adverba yang menerangkan frasa sendi iaitu ke Korea.

3. Metodologi

Bagi menganalisis data, kaedah Analisis Kandungan Konvensional (Conventional Content Analysis) dipilih. Kaedah ini adalah sesuai dengan fenomena dan teori serta penyelidikan yang masih terhad ini. Oleh sebab kajian ini adalah untuk mengenal pasti fungsi dan bentuk kata adverba pada masa kini, maka analisis kandungan teks digunakan. Kaedah kualitatif adalah untuk melihat huraian bentuk adverba yang terdapat dalam novel manakala kaedah kuantitatif untuk melihat kekerapan dan peratusan kata adverba yang mana banyak digunakan dalam novel *Seseorang Untuk Aku* ini.

3.1 Tata Cara pengumpulan Data

Selain meneroka fungsi dan bentuk kata adverba, kajian ini juga melihat bagaimana kata adverba diaplikasikan dalam dunia sebenar. Erti kata lain, kajian ini melihat sendiri adakah teori fungsi dan bentuk kata adverba yang diberikan oleh sarjana tempatan tersebut selari dengan cara penggunaan kata adverba dalam dunia nyata. Atas alasan tersebut, novel popular terkini dipilih kerana novel tersebut dibaca oleh orang ramai. Oleh itu tidak salah untuk mengatakan ia menggambarkan penggunaan kata adverba dalam dunia sebenar. Sampel kajian adalah novel yang merupakan cetakan yang ke-8 terbitan Jun 2015 yang bertajuk "*Seseorang Untuk Aku*" ditulis oleh Rehan Makhtar terbitan Karya Seni Sdn. Bhd. Novel ini mengandungi 69 bab iaitu sebanyak 619 halaman muka surat.

GAMBAR 1: Novel “Seseorang Untuk Aku” sebagai sampel kajian.

Berdasarkan pemerhatian awal, didapati setiap bab mempunyai jalan penceritaan yang mengandungi kata adverba dalam ayat. Setiap bab juga mengandungi peserta, proses dan keterangan. Cara penyampaian cerita dalam novel ini mengandungi halaman berkembar dan komponen ideasional. Novel ini menggunakan bahasa Melayu sepenuhnya dalam penceritaan.

Kandungan yang terdapat dalam buku cerita ini menceritakan pengalaman yang menarik yang terjadi antara Qadr dengan Lailatul. Bahagian ideasional pada novel ini terdiri daripada penceritaan dan perbualan yang mudah difahami. Tambahan pula, kata adverba yang menjadi penerang dari segi cara, keadaan serta masa dalam ayat menjadikan cerita dalam novel ini menarik dan pembaca boleh berimajinasi mengenai keadaan atau situasi dalam penceritaan novel tersebut. Oleh sebab itu, novel ini bukan sahaja sangat berkait rapat dengan kehidupan yang terjadi dalam sosial masyarakat bahkan novel ini mempunyai daya tarikan tidak kira pelbagai peringkat umur dalam kalangan pembaca. Hasil keluaran daripada terbitan Karya Seni bukan sahaja merupakan karya yang terlaris jualanannya dalam bidang penerbitan buku bahkan telah memenangi pelbagai anugerah dalam kalangan novelis yang terbaik. Berdasarkan kepada sebab-sebab yang telah dijelaskan, maka novel ini dijadikan sebagai bahan kajian popular bagi tujuan penyelidikan ini.

Bahan bagi kajian ini didapati mempunyai 620 halaman. Walaubagaimanapun, hanya data-data yang terkandung dalam 30 bab yang terawal iaitu sebanyak 304 halaman di dalam novel yang dikenal pasti serta disemak dan dibahagikan kepada beberapa bahagian dalam kata adverba. Jumlah tersebut melebihi 40% daripada jumlah keseluruhan bab. Rasional pemilihan kata adverba di awal bab dalam novel iaitu sehingga bab yang ke 30 adalah kerana terdapat kata adverba yang lebih banyak berbanding dengan bab yang kemudiannya. Hal ini bertepatan dengan objektif kajian yang pengkaji mahu lakukan adalah untuk mengenal pasti kata adverba berdasarkan kepada definisi daripada sarjana bahasa. Dari segi metod penyelidikan dalam kajian yang dilakukan oleh Wan Ahmad (2010) dalam kajiannya

menyatakan semakin banyak data kajian semakin bertambah yakin terhadap hasil kajian yang diperoleh nanti. Oleh itu, kajian yang melebihi 30% sebenarnya telah memadai untuk melakukan penganalisan data. Kaedah analisis kandungan dipilih supaya bahan yang dipilih dapat dikaji dengan terperinci. Melalui kaedah ini, setiap ayat yang terkandung di dalam novel dibaca dengan teliti supaya dapat mengenal pasti kata adverba yang hendak dikaji. Terdapat pelbagai langkah kaedah analisis kandungan iaitu

- i. Penentuan definisi kata adverba berdasarkan definisi daripada sarjana
- ii. Pemilihan kata adverba berdasarkan definisi pada langkah i.
- iii. Penentuan klasifikasi bentuk kata adverba
- iv. Pembahagian data mengikut klasifikasi tersebut.
- v. Analisis data dengan menggunakan teori nahu fungsional.

3.2 Definisi kata adverba

Kata adverba yang dipilih dan disenaraikan adalah berdasarkan kepada definisi yang diberikan oleh sarjana-sarjana tempatan yang dinyatakan dalam kajian literatur. antaranya ialah Abdullah Hassan (2006: 2008) yang memberikan definisi kata adverba merupakan perkataan, frasa, atau klausa yang menjelaskan kata, frasa serta klausa adjektif, kata kerja serta adverba itu sendiri. Nik Safiah (2008), kata adverba ialah yang berada di kedudukan hadapan dan belakang frasa nama, frasa kerja, frasa adjektif serta frasa sendi nama. Asmah (2008;2009), kata adverba merupakan penerang bagi kata kerja untuk predikat ayat atau hujung ayat sebagaimana dalam struktur iaitu Subjek-Predikat-Objek dan Ajung. Maka, untuk penyelidikan ini, saya mentakrifkan kata adverba sebagai kata yang menerangkan kata kerja, kata adjektif, kata gandaan dan kata adverba jati.

3.3 Bentuk kata adverba

Bentuk kata adverba yang dimaksudkan adalah berdasarkan bentuk kata adverba yang diusulkan oleh Nik Safiah (2008). bentuk kata adverba gandaan, bentuk kata adverba asalnya kata adjektif, bentuk kata adverba jati dan bentuk kata adverba yang asalnya kata kerja. yang mana Bentuk kata adverba tersebut dibahagikan dalam bentuk jadual untuk menilai kekerapan dan peratusan bagi bentuk kata adverba yang paling tinggi dan rendah. Penilaian tersebut dipaparkan melalui carta pai. Jadual yang dibina dilabelkan mengikut definisi Nik Safiah (2008), pembahagian bentuk kata adverba iaitu adverba jati, adverba asalnya kata kerja dan adverba asalnya kata adjektif dan adverba gandaan. kajian ini menggunakan teori sistemik fungsional untuk menganalisis bentuk kata adverba daripada novel *Seseorang Untuk Aku*.

3.4 Analisis metafungsi ideasional

Kajian ini menggunakan teori fungsional yang mana nama lamanya ialah Linguistik Sistemik Fungsional (LSF) yang dapat dibahagikan unit nahunya kepada beberapa bahagian antaranya ialah klausa, kelompok dan frasa, kata dan morfem. Kajian ini memfokuskan kepada bahagian kata iaitu kata adverba. Kajian ini juga menggunakan metodologi yang bersifat kualitatif dan kuantitatif. Bagi kuantitatif, kajian ini melihat kepada peratusan dan kekerapan kata adverba yang terdapat dalam novel kajian bagi mencapai objektif yang kedua iaitu menganalisis bentuk kata adverba yang terdapat dalam bahan kajian. Manakala bagi kualitatif pula, kata adverba dihuraikan mengikut komponen-komponen tertentu serta kedudukan kata

adverba dalam ayat yang diwakili oleh peserta yang terdiri daripada kenamaan, proses yang diwakili dengan kata kerja dan keterangan yang boleh diwakili oleh adverba dan preposisi. Kajian ini juga difokuskan kepada metafungsi ideasional yang melihat kata adverba dari segi kedudukan, fungsi dan maknanya.

Metafungsi ideasional dianalisis menggunakan transitiviti yang terdiri daripada tiga komponen antaranya ialah proses, peserta dan keterangan. Proses merupakan tumpuan klausa yang terdiri daripada kumpulan kata kerjayang menjelaskan perkara yang berlaku. Peserta terdiri daripada pelaku atau yang melaksanakan proses. Peserta terdiri daripada kumpulan kata nama serta kebiasaannya terdiri daripada manusia atau yang bernyawa. Keterangan pula dikenali sebagai adverba mempunyai fungsi untuk menjelaskan cara, waktu dan sebab sesuatu proses itu berlaku. Kajian ini memfokuskan kepada keterangan tersebut. metafungsi ideasional menggunakan sistem transitiviti di mana ianya adalah dalam bentuk ayat. Transitiviti terdiri daripada tiga komponen antaranya ialah proses, peserta dan keterangan. Proses dalam erti kata mudahnya ialah terdiri daripada kata kerja, peserta pula ialah makhluk yang bernyawa atau kumpulan namaan manakala keterangan pula terdiri daripada adverba atau nama lainnya ialah keterangan dan preposisi.

Metafungsi bahasa yang disenaraikan terbahagi kepada tiga bahagian iaitu metafungsi interpersonal, tekstual dan ideasional. Metafungsi interpersonal lebih fokus kepada emosi atau penilaian iaitu sama ada ayat tersebut ialah negatif atau positif. Manakala metafungsi tekstual pula adalah berkaitan dengan tema dan rema. Tema mewakili subjek manakala rema pula mewakili predikat. Metafungsi tekstualdicerakinkan ikut klausa tema dan rema. Kajian ini pula lebih memfokuskan kepada metafungsi ideasional berbanding dengan tekstual dan interpersonal kerana metafungsi ideasional lebih sesuai digunakan dalam kajian ini kerana metafungsi ideasional melihat penggunaan bahasa bagi memberitahu pengalaman, mengatur, memahami serta menceritakan pandangan terhadap dunia. Oleh sebab kajian ini menggunakan novel sebagai bahan kajian untuk meneroka fungsi dan bentuk penggunaan adverba dalam dunia sebenar, jadi kajian ini lebih sesuai menggunakan metafungsi ideasional berbanding interpersonal dan tekstual. Sementara

4. Dapatan dan Perbincangan

Dapatan kajian yang dibincangkan adalah berpandukan kepada definisi oleh sarjana mengenai kata adverba yang terdapat dalam novel popular. Aspek yang digunakan dalam penganalisan data oleh pengkaji adalah dengan menggunakan kaedah analisis kandungan teks. Bab ini akan menyentuh definisi yang diberikan oleh kebanyakan sarjana, kekerapan dan peratusan bentuk kata adverba yang terdapat dalam novel popular serta kedudukan dan fungsi kata adverba yang menggunakan teori fungsional. Dapatan kajian dipamerkan dengan jelas dengan paparan yang berbentuk jadual serta carta pai agar pemahaman dan penjelasan mengenai kata adverba lebih mudah dan berkesan.

4.1 Definisi Kata Adverba oleh Sarjana Bahasa.

Maksud bagi kata adverba dilihat dalam kebanyakan sarjana untuk memilih definisi yang tepat bagi memandu kajian ini.

4.1.1 Sarjana Bahasa yang Mengatakan Adverba Menerangkan Kata Kerja.

Setelah melihat kepada empat sarjana bahasa mengenai defnisi kata adverba, didapati bahawa kata adverba dalam bahasa Melayu adalah seperti yang berikut;

JADUAL 3 Kata Adverba Menurut Sarjana

Kata Adverba yang menjelaskan	Za'ba (1965)	Asmah (2008;2009)	Abdullah (2006;2008)	Nik Safiah et al. (2008)
Kata Nama/ Frasa Nama				√
Kata Adjektif/ Frasa Adjektif			√	√
Kata Kerja/ Frasa Kerja	√	√ (bahagian predikat posisi ajung)	√	√
Frasa Sendi Nama				√
Kata Adverba			√	

Sumber: Rohaizah (2015).

4.1.2 Perbezaan dan Persamaan Kata Adverba Dalam Bahasa Melayu Dan Bahasa Inggeris

JADUAL 4: Perbezaan dan Persamaan Kata Adverba dalam Bahasa Melayu dan Bahasa Inggeris.

Bil	Perbezaan Kata Adverba Mengenai...	Bahasa Melayu	Bahasa Inggeris
1	Definisi	Kata adverba ialah kata yang menerangkan Frasa Kerja (FK), Frasa Adjektif (FA) dan Frasa Sendi Nama (FS).	Kata adverba ialah perkataan yang boleh menghuraikan kata kerja, kata adjektif dan kata <i>adverb</i> yang lain.
2	Tanda	Tiada sebarang tanda tetapi ditentukan berdasarkan frasa di kedudukan hadapan unsur yang diterangkan dan di belakang unsur yang diterangkan.	Mempunyai tanda (-ly) pada akhir sifat kata.
3	Contoh	Adverba yang menjelaskan kata kerja: Dia duduk bersendirian. Kata kerja “bersendirian” berperanan sebagai adverba untuk menjelaskan kata kerja “duduk”.	Sarah danced slowly. “Slowly” yang bermaksud perlahan merupakan kata adverba yang menerangkan kata kerja “danced” iaitu yang bermaksud menari.
Persamaan Kata Adverba dalam Bahasa Melayu dan Bahasa Inggeris			
❖ Kata adverba yang menerangkan kata kerja. ❖ Adverba digunakan untuk menunjukkan cara, tempat dan masa.			

Jadual 4 menunjukkan terdapat persamaan dan perbezaan antara bahasa Melayu dan bahasa Inggeris. Secara tuntasnya, didapati bahawa kedua-dua bahasa tersebut mempunyai persamaan iaitu kata adverba berfungsi untuk menerangkan kata kerja dalam ayat. Oleh itu, adverba yang menerangkan kata kerja dalam ayat merupakan fokus kajian dalam kajian yang dilakukan oleh pengkaji.

4.2 Bentuk Kata Adverba

Nik Safiah (2016), membahagikan bentuk kata adverba kepada empat bahagian iaitu kata adverba jati, kata adverba asalnya kata kerja, kata adverba asalnya kata adjektif dan kata adverba gandaan. Berikut ialah penerangan lebih lanjut bagi setiap bentuk kata adverba:-

a) Kata Adverba Jati.

Kata adverba jati ialah perkataan yang berfungsi untuk menerangkan golongan kata kata kerja atau frasa kerja, kata adjektif atau frasa adjektif atau frasa sendi nama yang bukan tergolong dalam golongan kata. Nik Safiah *et al.* (2008, p. 290), menyatakan bahawa sebanyak 31 kata yang dikenal pasti berada dalam kategori kata adverba jati. Kajian ini dapat menyenaraikan sebanyak 19 kata adverba jati daripada 31 kata adverba jati yang terdapat dalam *Tatabahasa Dewan*.

1	Semalam	9	Langsung	17	Sebenarnya
2	Sekarang	10	Sentiasa	18	Tiba-tiba
3	Nanti	11	Selalu	19	Barangkali
4	Kemudian	12	Memang		
5	Begitu	13	Agaknya		
6	Begini	14	Jarang		
7	Esok	15	Pertama kali		
8	Tadi	16	Kembali		

Setelah melakukan kajian didapati terdapat sebanyak 4 kata yang baharu yang tergolong dalam kata adverba jati yang tidak terdapat dalam *Tatabahasa Dewan* (2008,p.290). Kemungkinan terdapat banyak lagi kata adverba jati yang wujud dalam bahasa Melayu, akan tetapi hanya 4 sahaja yang ada dalam kajian ini. Oleh itu, antara kata adverba jati yang baharu dijumpai antaranya ialah:-

1. Hanya
2. Cuma
3. Semula
4. Semalaman

Ciri bagi kata adverba jati ialah untuk menerangkan kata nama, kata kerja, kata adjektif serta kata adverba lain sama ada kedudukannya di hadapan atau belakang kata yang diterangkan. Kata adverba jati juga berperanan dalam menjelaskan ayat atau bahagian ayat dalam sesebuah ayat. Berikut ialah contoh bagi kata adverba jati:-

- i) **Hanya** mengenal aksara sampai pertengahan umur empat belas... (89:4:1)
- ii) Dan dia perlu **sentiasa** bersedia. (57:4:6)
- iii) Zarul dan Liza sudah sampai usai isyak **tadi**. (58:3:2)

Berdasarkan contoh ayat yang disenaraikan, didapati perkataan hanya, sentiasa dan tidak merupakan kata adverba jati. Kedudukannya adalah di awal ayat, pertengahan ayat dan akhir ayat. Ketiga-tiga adverba tersebut menerangkan masa yang berlaku iaitu seseorang yang mengenali aksara sehingga pertengahan umur empat belas sahaja, peristiwa dalam keadaan bersedia dan menggambarkan peristiwa sampai usai isyak.

b) **Kata Adverba Asalnya Kata Kerja.**

Setelah melakukan kajian, kata adverba asalnya kata kerja ialah bentuk yang paling sedikit ditemui iaitu hanya 15 kata adverba (Lampiran 1). Berdasarkan kepada *Tatabahasa Dewan Edisi Ketiga*, kata adverba yang asalnya kata kerja berperanan untuk menerangkan kata kerja, kata adjektif serta frasa sendi nama (2008, p.291). Walaubagaimanapun setelah kajian yang dilakukan didapati kata adverba asalnya kata kerja ialah kata kerja yang berperanan menjelaskan makna kata kerja yang merupakan inti untuk binaan frasa kerja sahaja. Bentuk lain seperti untuk menjelaskan kata adjektif atau frasa sendi nama bagi bentuk ini tidak dijumpai dalam kajian ini. Oleh itu, kata kerja yang menjelaskan kata kerja lain dalam sesebuah ayat dan berperanan sebagai inti dalam binaan frasa kerja berada dalam golongan bentuk kata adverba yang asalnya kata kerja.

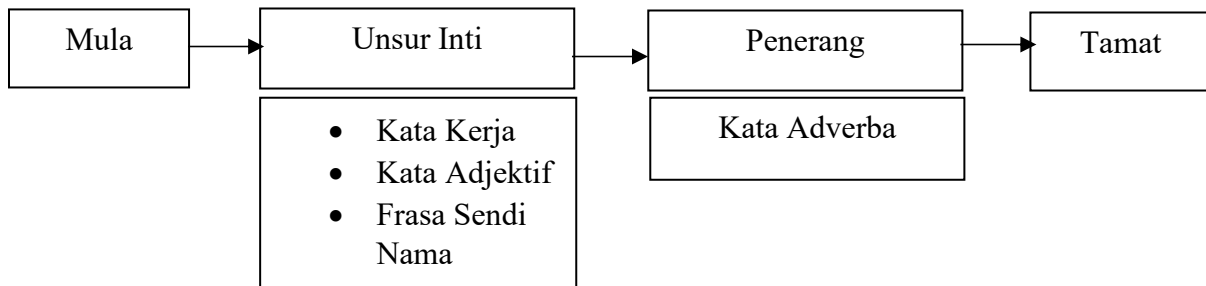
Umum diketahui menurut *Tatabahasa Dewan Edisi Ketiga*, p.143, kata kerja bukanlah jenis kata yang menjadi penerang kepada golongan kata lain malahan merupakan kata kerja yang bergabung dengan unsur lain contohnya kata bantu, objek, pelengkap, ayat berkomplemen serta keterangan. Berikut ialah contoh-contoh ayat:-

- i) "Laa..." Keluhan kecewa **menebal** dalam rengkung. (17:3:1)
- ii) Simpati dia kepada Lai jatuh **bergelimpangan**. (113:9:4)
- iii) Apabila dah jumpa, rindu **menggebu**. (218:8:2)

Berdasarkan contoh ayat yang disenaraikan, didapati perkataan menebal, bergelimpangan dan menggebu merupakan kata adverba asalnya kata kerja. Kedudukannya adalah di pertengahan ayat bagi 2(i) dan akhir ayat bagi 2(ii) dan (iii). Ketiga-tiga adverba tersebut menerangkan cara iaitu bagi kata kerja jatuh iaitu dengan cara bergelimpangan, dengan perasaan kecewa iaitu ditambah dengan adverba bergelimpangan dan perasaan rindu dengan adverba menggebu. Adverba yang ditambah dalam ayat menunjukkan penekanan pada ayat yang menunjukkan perasaan seseorang atau cara seseorang dalam satu-satu peristiwa. Imbuhan awalan seperti (me-) ditambah pada dasar tebal, (ber-) pada gelimpangan dan (meng-) pada gebu untuk menjadikan perkataan tersebut daripada kata adjektif kepada kata kerja.

c) Kata Adverba Asalnya Kata Adjektif

Kata adjektif biasanya untuk menerangkan kata nama. Walaubagaimanapun, kata adjektif juga boleh menerangkan kata kerja, kata adjektif serta kata sendi nama. Berikut merupakan rajah yang memaparkan kata adverba asalnya kata adjektif yang menerangkan kata kerja, kata adjektif serta frasa sendi nama yang merupakan unsur bagi inti dalam frasa predikat:-

RAJAH 1: Unsur Inti dan Penerang

Kajian yang telah dibuat didapati bahawa kata adverba asalnya kata adjektif berfungsi dalam menerangkan makna bagi kata kerja dan kata adjektif. Hal ini bermaksud kata adjektif juga merupakan golongan kata yang berfungsi sebagai kata adverba juga selain kata adjektif itu sendiri. Hal ini demikian terjadi kerana berdasarkan kepada *Tatabahasa Dewan Edisi Ketiga*, p.225, peranan asal bagi kata adjektif itu ialah untuk menjelaskan keadaan atau sebarang sifat untuk kata nama atau frasa nama. Berikut ialah contoh bagi kata adverba asalnya kata adjektif:-

- a) Bibir Ziyad sengih **lebar**. (54:8:2)
- b) Bersandar **tenang** pada kereta.. (131:1:5)
- c) Nafas dihela **panjang**. (196:7:7)

Berdasarkan contoh ayat yang disenaraikan, didapati perkataan lebar, tenang dan panjang merupakan kata adverba asalnya kata adjektif. Kedudukannya adalah di tengah dan akhir ayat. Ketiga-tiga adverba tersebut ada menerangkan cara iaitu ayat yang ke (c) menerangkan keadaan nafas itu iaitu dihela panjang. Perkataan panjang merupakan adverba bagi menerangkan cara yang diambil bagi nafas dihela disebabkan oleh sesuatu peristiwa atau masalah yang berlaku. Sementara ayat yang ke (a) pula menerangkan cara Ziyad tersenyum.. Bagi ayat yang ke (b) pula, menerangkan keadaan bersandar seseorang.

d) Kata Adverba Gandaan

Proses penggandaan yang terdapat dalam kata adverba gandaan berperanan menjelaskan kata kerja, kata adjektif, atau frasa sendi nama. Nik Safiah et al. (2016), kata adverba gandaan mempunyai tiga bentuk antaranya ialah kata adverba penggandaan penuh, separa dan berentak.

i) Kata Adverba Gandaan Penuh

- a) ..., Qadr renung mata Lai **dalam-dalam**. (178:10:3)
- b) “Kakak masak **sedap-sedap**.” (51:11:1)
- c) Tidak adalah **malam-malam** kebulur lagi. (72:3:1)

Contoh ayat 4(i) a,b dan c menunjukkan perkataan kata adverba gandaan iaitu kata ganda dalam-dalam, sedap-sedap dan malam-malam. Kata adverba gandaan dalam-dalam menerangkan cara iaitu dari segi renungan mata yang telah berlaku, sedap-sedap pula menerangkan rasa masakan yang kakaknya telah buat dan malam-malam menerangkan masa iaitu pada waktu malam tidak lagi kebuluran. Bagi 4(c), kedudukan kata adverba gandaan penuh berada di kedudukan pertengahan ayat sementara 4(i) a dan b, kata adverba gandaannya berada di kedudukan akhir ayat.

ii) Kata Adverba Gandaan Separa

- a) **Perlahan-lahan** dia basuh pinggan yang ada di dalam singki.... (165:13:5)
- b) **Rupa-rupanya**, cintanya kepada Zarul masih subur. (61:1:2)
- c) Perasaan ingin tahu **membuak-buak**. (70:2:2)

Contoh ayat 4(ii) a, b dan c menunjukkan perkataan kata adverba gandaan iaitu perlahan-lahan, rupa-rupanya dan membuak-buak. Masing-masing berada pada kedudukan awal dan akhir ayat. Bagi kata adverba gandaan separa dikenal pasti dengan tanda imbuhan iaitu sama ada imbuhan awalan, akhiran dan apitan. 4(ii) a mempunyai imbuhan awalan iaitu (per-) yang menghasilkan kata adverba gandaan perlahan-lahan, 4(ii) b pula mempunyai imbuhan akhiran iaitu (-nya) yang menghasilkan kata adverba gandaan rupa-rupanya dan 4(ii) c juga mempunyai imbuhan awalan (mem-) yang menghasilkan kata adverba gandaan membuak-buak. Adverba gandaan yang diberi contoh adalah adverba cara iaitu cara pinggan dibasuh. Kata adverba gandaan rupa-rupanya juga merupakan adverba yang menerangkan cara dan gandaan tersebut memberikan pemahaman yang baru disedari untuk seseorang. Begitu juga dengan kata adverba gandaan bagi kata ganda membuak-buak iaitu menerangkan cara yang mana ianya menerangkan perasaan ingin tahu.

iii) Kata Adverba Gandaan Berentak

- a) ...Qadr tinggalkan dia **terkontang-kanting** sendiri,... (223:3:3)

Bagi kata adverba gandaan berentak pula, ayat di 4(iii) a ialah terkontang-kanting. 4(iii) a, berada pada kedudukan tengah ayat. Terkontang-kanting merupakan adverba gandaan berentak yang menerangkan adverba cara yang juga menunjukkan ketidakteraturan. Hanya ada satu sahaja bagi kata adverba gandaan ini yang dijumpai.

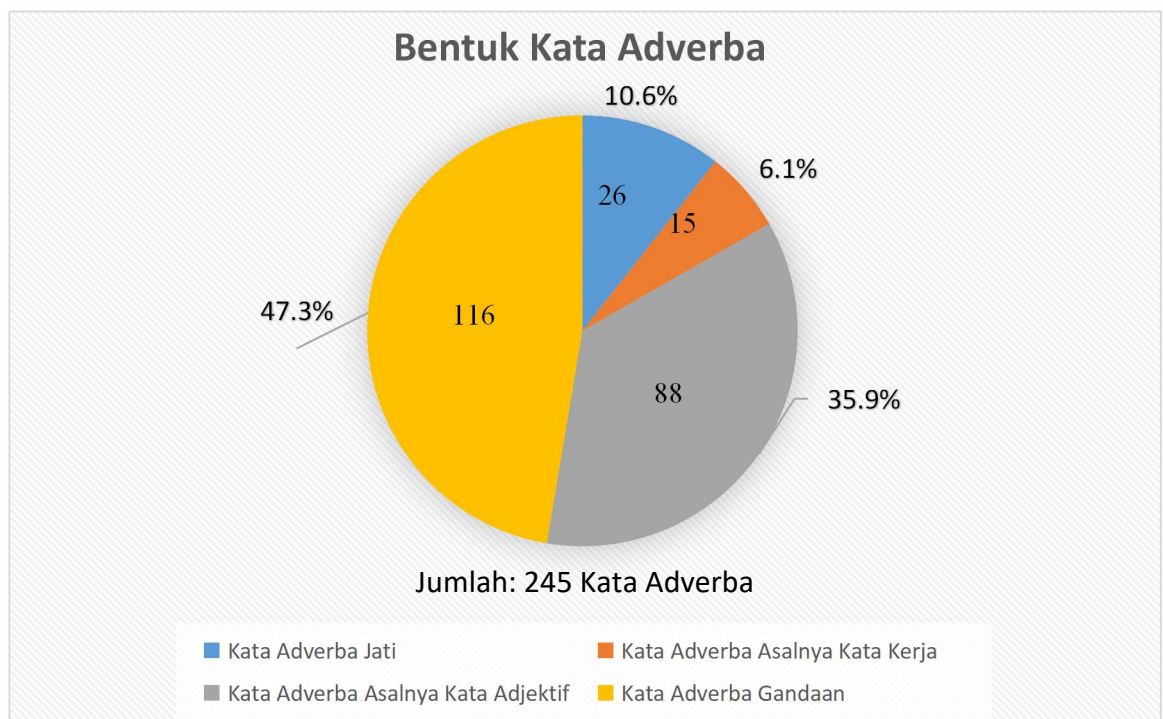
4.2.1 Kekerapan dan Bentuk Kata Adverba yang Diperoleh daripada Bahan Kajian

JADUAL 5: Kekerapan dan Peratusan Bentuk Kata Adverba dalam Novel Popular.

Bil	Bentuk Kata Adverba	Kekerapan	Peratusan (%)
1	Kata Adverba Jati	26	10.6
2	Kata Adverba Asalnya Kata Kerja	15	6.1
3	Kata Adverba Asalnya Kata Adjektif	88	35.9
4	Kata Adverba Gandaan	116	47.3
	Jumlah	245	100

Jadual 5 menunjukkan bentuk kata adverba yang paling tinggi ialah kata adverba gandaan iaitu sebanyak 116 kata adverba iaitu 47.3%. sementara bentuk kata adverba yang paling sedikit ialah kata adverba asalnya kata kerja iaitu hanya 15 kata adverba sahaja bagi bentuk ini iaitu 6.1%. Bagi bentuk kata adverba yang lain pula iaitu kata adverba asalnya kata adjektif berada pada kedudukan kedua tertinggi iaitu 88 kata adverba iaitu sebanyak 35.9% dan diikuti dengan bentuk kata adverba jati iaitu sebanyak 26 kata adverba iaitu 10.6%. Berikut ialah carta pai yang menggambarkan peratusan dan kekerapan mengenai bentuk kata adverba:-

RAJAH 2: Carta Pai Bagi Bentuk Kata Adverba

Rajah 2 melihatkan kata adverba gandaan lebih banyak dijumpai berbanding bentuk yang lain kerana kata adverba gandaan dapat memberikan impak yang besar dalam ayat yang membawa kepada penghasilan penulisan yang lebih menarik. Sekiranya dilihat dari sudut sastera, kata adverba gandaan ini menggambarkan kekuatan ke atas sebarang tindakan atau

perasaan. Sebagai contoh, “*Dan, dia agak ragu-ragu kini*”. Ragu-ragu merupakan kata adverba gandaan penuh yang memberikan kesan kepada ayat untuk menjelaskan perasaan **ragu-ragu** tersebut kepada pembaca. Sementara kata adverba asalnya kata kerja paling sedikit kata adverbanya di dalam novel adalah disebabkan gaya penulisan yang bersifat deskriptif. Penulis juga memilih gaya bahasa yang mendalam dan kompleks iaitu berkait dengan penggunaan perkataan, frasa atau ayat. Penggunaan kata adverba yang asalnya kata kerja kemungkinan kurang cukup untuk mencapai kesan yang dimahukan. Oleh itu, kata adverba asalnya kata kerja kurang digunakan berbanding dengan bentuk kata adverba yang lain seperti kata adverba gandaan, kata adverba asalnya kata adjektif dan kata adverba jati. Contoh bagi kata adverba asalnya kata kerja ialah “*Laa...*” *Keluhan kecewa menebal dalam rengkung*. **Menebal** dalam kata dasar ialah tebal yang merupakan kata adjektif tetapi disebabkan oleh imbuhan awalan (men-) jadi perkataan **menebal** tersebut menjadi kata kerja.

4.3 Analisis Fungsi dan Kedudukan Kata Adverba dengan Menggunakan Teori Fungsional

Disebabkan kata adverba merupakan golongan kata yang baharu dalam bahasa Melayu serta kata adverba yang menerangkan kata kerja juga ditemui dalam definisi oleh hampir semua sarjana bahasa sama ada bagi bahasa Melayu dan Inggeris. Maka, bentuk kata adverba yang asalnya kata kerja lebih ditumpukan untuk bahagian ini. Kata adverba asalnya kata kerja juga menerangkan kata kerja, kata adjektif dan frasa sendi nama. Sementara kata adverba gandaan pula didapati paling tinggi dalam kajian ini. Oleh itu, kajian ini tertumpukan bukan sahaja untuk menjelaskan kata adverba yang asalnya kata kerja bahkan untuk menjelaskan kata adverba gandaan. Dengan menggunakan metafungsi bahasa pula, iaitu metafungsi ideasional yang merupakan salah satu dalam teori fungsional.

4.3.1 Metafungsi Ideasional

Dalam teori fungsional iaitu metafungsi bahasa dimana dalam kajian ini yang menggunakan metafungsi ideasional yang mengandungi transitiviti. Dalam transitiviti terdapat tiga komponen bagi proses transitiviti antaranya ialah proses, peserta serta keterangan. Berikut ialah jadual bagi penerangan lebih lanjut bagi setiap komponen:-

JADUAL 6: Proses Transitiviti

Komponen	Kumpulan
Proses	Kerjaan
Peserta	Namaan
Keterangan	Adverba dan preposisi

Jadual 6 merupakan proses transitiviti yang terdiri daripada komponen proses, peserta dan keterangan. Bagi komponen proses ialah fokus kepada klausa, kelompok kerjaan, menjelaskan perkara yang berlaku serta proses yang ada dalam sebuah ayat mestilah sekurang-kurangnya satu peserta di dalam ayat tersebut. Komponen peserta pula ialah merupakan sebuah entiti dalam sebuah proses yang terdiri daripada kelompok namaan serta biasanya terdiri daripada manusia atau yang bernyawa. Keterangan berperanan untuk menjelaskan cara, masa dan sebab sesuatu proses itu berlaku. Berikut pula ialah jenis proses

yang mana perkataan yang digelapkan dengan tulisan hitam merupakan proses sementara perkataan yang dicondongkan merupakan bentuk kata adverb:-

JADUAL 7: Jenis Proses Transitiviti

Bil	Jenis Proses	Ciri-Ciri Proses
1	Material	<ul style="list-style-type: none"> Membuat sesuatu Terdiri daripada aktiviti fizikal serta boleh dilihat Diuji dengan pertanyaan seperti 'apa yang dilakukan oleh subjek' atau apa yang terjadi? Biasanya terdiri daripada dua peserta iaitu yang berperanan sebagai pelaku dan sasaran. <p>Contoh: Tetapi digugah kasar oleh Zarul. (246:7:1)</p>
2	Mental	<ul style="list-style-type: none"> Terdiri daripada kelompok manusia yang bernyawa yang boleh berasa, berfikir, melihat dan mendengar Terdiri daripada tiga bahagian iaitu:- -persepsi (lihat, dengar) -afeksi (suka, takut) -kognisi (tahu, fikir) Diwakili dengan perkataan penderia sebagai pelaku, proses mental sebagai kata kerja dan fenomena sebagai orang, abstrak. Peristiwa atau objek. <p>Contoh ayat:- -Persepsi: ...terpandang sepasang mata yang <i>tajam</i> merenung. (231:4:3) -Afeksi (emosi): Tangisan bisu yang akhirnya berakhir dengan esakan. (66:3:4) -Kognisi: Dia teringat yang <i>dulu-dulu</i> setiap kali balik bercuti. (20:6:1)</p>
3	Verbal	<ul style="list-style-type: none"> Berada antara proses mental dan perkaitan Melibatkan maklumat seperti berkata, bertanya dan menyapa Diwakili dengan perkataan penghantar, mesej, sasaran dan penerima <p>Contoh ayat: "Kita lari?" Idea gila yang muncul sejak <i>akhir-akhir</i> ini. "Gila!" Lai jengkilkan mata. (42:7:1)</p>
4	Perkaitan	<ul style="list-style-type: none"> Terdiri daripada objek dan kualiti Berada antara proses material dan mental Diwakili dengan perkataan artribut sebagai objek, proses perkaitan sebagai kata kerja dan pendukung sebagai subjek atau kata nama. <p>Contoh ayat: Tangan ini tidak pernah memegang <i>mana-mana</i> perempuan... (33:8:2)</p>
5	Perlakuan	<ul style="list-style-type: none"> Terbahagi kepada fisiologi iaitu material dan juga psikologi iaitu mental Diwakili dengan perkataan petingkah laku sebagai subjek, proses perlakuan sebagai kata kerja dan keterangan <p>Contoh ayat: Tangannya <i>lincah</i> menepuk dada Zarul. (295:8:3)</p>
6	Kewujudan	<ul style="list-style-type: none"> Juga dikenali sebagai eksistensial yang menunjukkan kedudukan satu entiti Berada antara proses material dan perkaitan Peserta adalah wujud Ditandai dengan perkataan ada, berada, muncul, terjadi, bertahan, berkembang dan tersebar <p>Contoh ayat: <i>Perlahan-lahan</i> dia basuh pinggan yang ada di dalam singki... (165:3:5)</p>

--	--	--

Walaupun bentuk kata adverba terbahagi kepada empat iaitu kata adverba jati, kata adverba asalanya kata kerja, kata adverba asalanya kata adjektif dan kata adverba gandaan, namun fokus di bahagian ini hanyalah pada kata adverba gandaan dan kata adverba asalanya kata kerja. Hal ini demikian kerana kata adverba gandaan merupakan kata adverba yang paling tinggi berbanding yang lain sementara kata adverba asalanya kata kerja merupakan kata adverba yang paling rendah. Kata adverba gandaan Kata adverba asalanya kata kerja boleh berada di kedudukan hadapan dan belakang ayat. Kata adverba yang asalanya kata kerja atau yang menerangkan kata kerja boleh menghuraikan kata nama, kata kerja itu sendiri, kata sendi nama dan kata adjektif. Berikut ialah contoh data bagi kata adverba yang menerangkan kata kerja dan kata adverba gandaan dengan menggunakan teori fungsional:-

A) Kata Adverba Gandaan

Kata adverba gandaan terdiri daripada 3 bahagian iaitu kata adverba gandaan penuh, kata adverba gandaan separa dan kata adverba gandaan berentak. Berikut ialah penjelasan dan contoh ayat:-

i) Kata Adverba Gandaan Penuh

(7) Direnung anak mata lelaki itu **dalam-dalam..** (28:8:2)

Direnung	anak mata	lelaki itu	dalam-dalam.
Proses	sasaran	pelaku	adverba cara

Perkataan direnung merupakan perkataan pasif iaitu salah satu daripada elemen dalam proses material. Proses material merupakan proses yang menunjukkan seseorang membuat sesuatu. Imbuhan (di-) menunjukkan poses tersebut adalah bersifat pasif. Diikuti pula dengan sasaran iaitu anak mata dan pelaku yang merupakan seorang lelaki. Adverba cara pula merupakan adverba gandaan penuh iaitu dalam-dalam yang menunjukkan cara renungan dibuat. Kata adverba gandaan penuh bagi perkataan dalam-dalam ini diletakkan di akhir ayat.

(8) Terbayang wajah isterinya masa **mula-mula** mereka berjumpa dulu.

(55:10:2)

Terbayang	wajah isterinya	masa mula-mula mereka berjumpa dulu
Proses mental (kognitif)	fenomena	adverba masa/ keterangan masa

Contoh kata adverba gandaan penuh A(i) 8 merupakan proses kognitif iaitu proses fikir yang mempunyai elemen [-tahu] yang mana penerima atau peserta tidak mengetahui akan sesuatu perkara yang terjadi. Perkataan terbayang merupakan perkataan yang berlaku dalam fikiran seseorang. Dalam

ayat tersebut juga, terdapat kata adverba gandaan penuh iaitu mula-mula yang menerangkan masa berlakunya pertemuan antara seseorang itu dengan isterinya. Sementara wajah isterinya merupakan fenomena iaitu orang yang dibayangkan dalam mentalnya atau fikirannya. Fenomena pula ialah sesuatu kejadian yang berlaku iaitu menerangkan proses mental. Bagi adverba gandaan penuh ini juga berada pada kedudukan pertengahan ayat.

ii) Kata Adverba Gandaan Separa

(9) Buat pertama kali setelah **bertahun-tahun**, sabar dia memang hilang. (52:5:5)

Buat pertama kali setelah bertahun-tahun	sabar	dia	memang hilang
Adverba masa	proses mental (afeksi)	peserta	keterangan

Contoh ayat A (ii) 9 juga merupakan proses mental jenis afeksi iaitu proses yang berkait dengan perasaan atau pendapat seseorang mengenai sesuatu. Penderia atau peserta merupakan orang yang terkesan dengan emosi. Perkataan yang merupakan proses mental ini yang merangkap afeksi ialah sabar. Dalam ayat tersebut, terdapat kata adverba gandaan separa iaitu bertahun-tahun yang merangkap adverba masa yang berada di kedudukan pertengahan ayat. Perkataan dia pula merupakan peserta dan memang hilang ialah keterangan dalam ayat tersebut.

(10) Buatlah semua mata memandang dia yang **terkulat-kulat**. (46:6:3).

Buatlah	semua mata	memandang	dia	Yang terkulat-kulat.
Proses	peserta	Proses mental	sasaran	adverba cara (kualiti)

Contoh ayat A (ii) 10 juga merupakan proses mental jenis persepsi. Proses mental dalam ayat tersebut ialah perkataan memandang kerana perkataan tersebut melibatkan penglihatan. Sementara terdapat pula kata adverba gandaan separa di akhir ayat iaitu perkataan terkulat-kulat yang merupakan adverba cara yang juga merangkap keterangan kualiti. Terdapat satu lagi proses dalam ayat tersebut iaitu perkataan buatlah yang menandakan perbuatannya dilakukan oleh orang lain. Peserta pula ialah semua mata yang berada di tempat kejadian dan sasaran diwakili dengan perkataan dia.

iii) Kata Adverba Gandaan Berentak

(11) Lagipun, nanti jika diserahkan segala lepas itu Qadr tinggalkan dia
terkontang-kanting sendiri,... (223:3:3)

Lagipun, nanti jika	diserahkan	segala lepas itu	Qadr	tinggalkan	dia	terkontang-kanting sendiri
Keterangan	proses material (pasif)	keterangan	peserta	proses	sasaran	adverba cara

Contoh ayat A (iii) 11 merupakan proses material jenis pasif. Hal ini demikian kerana terdapat penggunaan (di-) yang merupakan imbuhan awalan yang menggambarkan proses tersebut yang bersifat pasif. Adverba gandaan berentakanya pula berada di kedudukan pertengahan ayat iaitu yang juga merupakan adverba cara dan perkataannya adalah terkontang-kanting. Terdapat dua keterangan dalam ayat tersebut iaitu lagipun, nanti jika dan segala lepas itu. Terdapat pula perkataan Qadr yang mewakili peserta dan dai mewakili sasaran. Terdapat satu lagi proses iaitu perkataan tinggalkan.

B) Kata Adverba Asalnya Kata Kerja

(i) Yang Menerangkan Kata Adjektif

(12)“Laa...” Keluhan kecewa **menebal** dalam rengkung. (17:3:1).

“Laa...” Keluhan kecewa	menebal	dalam rengkung
Proses mental	adverba cara	keterangan

Contoh ayat B (i) 12 merupakan ayat yang mengandungi proses mental afeksi iaitu proses yang mempengaruhi perasaan seseorang mengenai sesuatu. Walaupun dalam ayat tersebut tiada penderia atau peserta tetapi difahamkan seseorang yang mengalami emosi kecewa tersebut. Oleh itu, frasa yang mengandungi emosi atau afeksi tersebut ialah keluhan kecewa. Sementara, perkataan menebal merupakan adverba cara yang menunjukkan keadaan tahap perasaan kecewa yang dialami. Perkataan menebal ialah untuk menjelaskan perkataan sebelumnya iaitu perasaan kecewa yang mana kecewa merupakan kata adjektif. Oleh itu, kata adverba asalnya kata kerja ini adalah untuk menerangkan kata adjektif. Dalam rengkung pula ialah dikategorikan sebagai keterangan.

(ii) Yang Menerangkan Kata Kerja

(13) Simpati dia kepada Lai jatuh **bergelimpangan**. (113:12:4)

Simpati	dia	kepada Lai	jatuh	bergelimpangan
---------	-----	------------	-------	-----------------------

Proses mental (afeksi)	peserta	sasaran	proses	adverba cara
------------------------	---------	---------	--------	---------------------

Contoh ayat B (ii) 13 merupakan ayat yang mengandung proses mental afeksi iaitu proses yang mempengaruhi perasaan seseorang mengenai sesuatu. Simpati merupakan proses mental jenis afeksi iaitu yang memberikan kesan emosi kepada seseorang. Proses yang kedua ialah jatuh. Terdapat adverba cara dalam ayat tersebut iaitu bergelimpangan yang menerangkan kata kerja sebelumnya iaitu jatuh. Perkataan bergelimpangan merupakan kata adverba yang asalnya kata kerja yang menerangkan kata kerja sebelumnya iaitu perkataan jatuh. Terdapat satu peserta dalam ayat ini iaitu dia dan satu sasaran iaitu kepada Lai. Tambahan pula, kata adverba yang asalnya kata kerja iaitu bergelimpangan berada pada kedudukan akhir ayat.

4.3 Perbincangan

Pada bahagian ini dibahagikan kepada tiga bahagian perbincangan dapatan analisis iaitu perbincangan dapatan analisis definisi sarjana bahasa, perbincangan dapatan kajian bentuk kata adverba dan perbincangan dapatan kajian fungsi dan kedudukan kata adverba dalam ayat dengan menggunakan teori fungsional.

4.3.1 Perbincangan Dapatan Analisis Definisi Sarjana Bahasa.

Perbincangan daripada hasil dapatan kajian pada bahagian ini selaras dengan soalan kajian iaitu “Apakah definisi yang dipilih daripada sarjana bahasa untuk mengenal pasti kata adverba?”.

Dapatan daripada hasil kajian yang telah dilakukan didapati seramai 4 sarjana bahasa yang mengatakan adverba merupakan kata yang menerangkan kata kerja. Sarjana bahasa yang dimaksudkan antaranya ialah Za’ba (1965), Asmah (2008;2009), Abdullah (2006;2008) dan Nik Safiah et al. (2008). Dapatan ini selari dengan hasil kajian daripada Nasrun & Nur Shafiqah Amirah (2020) yang menyatakan frasa adverba yang terkandung dalam bahan kajiannya iaitu teks Melayu klasik yang bertajuk Tuhfat al-Nafis berfungsi untuk menjelaskan frasa kerja. Dapatan kajian ini juga mengukuhkan dapatan kajian Sk. Mohd Sawpi yang mana dalam kajiannya yang meneliti adverba bagi perkataan lagi, semula dan kembali. Berdasarkan kajian tersebut, pengkaji lepas menyimpulkan adverba lagi, semula dan kembali berfungsi menerangkan kata kerja di dalam ayat.

4.3.2 Perbincangan Dapatan Analisis Bentuk Kata Adverba

Perbincangan daripada hasil dapatan kajian pada bahagian ini selaras dengan soalan kajian iaitu “Apakah bentuk kata adverba yang terdapat dalam bahan kajian?”. Hasil kajian yang telah dibuat didapati daripada empat bentuk yang dijelaskan oleh Nik Safiah (2008) iaitu kata adverba jati, kata adverba asalnya kata kerja, kata adverba asalnya kata adjektif dan kata adverba gandaan, didapati kata adverba gandaan memiliki kekerapan paling tinggi sementara kata adverba asalnya kata kerja memiliki kata adverba yang paling rendah. Hal ini selari dengan kajian yang dilakukan oleh Vijaya Letchumi (2016) yang juga mendapati hasil kajiannya iaitu bentuk kata adverba, kata adverba asalnya kata kerja memiliki kekerapan paling rendah iaitu daripada 323 kata adverba, hanya 11 sahaja yang dikategorikan sebagai

kata adverba asalnya kata kerja. Sebuah kajian pula yang selari dengan hasil dapatan kajian ini iaitu kajian Rohaizah (2015) yang menyatakan kata adverba gandaan banyak didapati dalam korpus kajiannya.

4.3.3 *Perbincangan Dapatan Analisis Fungsi dan Kedudukan Kata Adverba dalam Ayat dengan Menggunakan Teori Fungsional*

Perbincangan daripada hasil dapatan kajian pada bahagian ini selaras dengan soalan kajian iaitu “Apakah fungsi dan kedudukan kata adverba dalam ayat dengan menggunakan teori fungsional?”. Hasil kajian yang dilakukan didapati kata adverba boleh berada pada kedudukan di awal, tengah dan akhir ayat. Paling banyak pula berada di kedudukan predikat berbanding di bahagian subjek. Kebanyakan ayat merupakan ayat yang memiliki adverba cara. Hal ini selari juga dengan kajian yang telah dibuat oleh Vijaya Letchumi (2016) iaitu hasil kajiannya didapati kata adverba cara memiliki kehadiran paling tinggi berbanding yang lain. Dalam kajian yang sama juga didapati kata adverba yang hadir di bahagian frasa predikat adalah paling tinggi berbanding di bahagian subjek iaitu sebanyak 294 kata adverba daripada 300 kata adverba.

5. Rumusan dan Cadangan

Hasil daripada kajian didapati majoriti definisi yang telah diberikan oleh sarjana tempatan dan barat mengatakan bahawa kata adverba merupakan kata yang menerangkan kata kerja. Penggunaan kata adverba dalam bahasa Inggeris mudah untuk dikesan perkataannya berbanding dengan bahasa Melayu. Hal ini demikian kerana terdapat tanda (-ly) bagi menunjukkan sesuatu perkataan itu merupakan kata adverba dalam bahasa Inggeris. Berlainan dan berbeza pula dalam bahasa Melayu, kata adverbanya perlu dibaca dan diteliti dalam suatu ayat agar perkataan yang dikeluarkan adalah memang tidak tergolong dalam golongan kata utama kerana kata adverba merupakan golongan kata tugas dan tidak semua kata adverba yang disenaraikan itu merupakan kata adverba yang sebenar. Hal ini demikian kerana bagi mengenal pasti sama ada sesuatu perkataan itu adalah kata adverba atau bukan haruslah melihat dari segi konteks ayat. Hasil kajian didapati bahawa daripada empat bentuk kata adverba iaitu kata adverba jati, kata adverba asalnya kata kerja, kata adverba asalnya kata adjektif dan kata adverba gandaan, kata adverba gandaan merupakan bentuk kata yang paling banyak dijumpai sementara kata adverba asalnya kata kerja adalah yang paling sedikit. Sementara, kata adverba asalnya kata adjektif merupakan bentuk kata adverba yang kedua tertinggi selepas kata adverba gandaan sementara bentuk kata adverba jati berada pada kedudukan yang ketiga sebelum kata adverba asalnya kata kerja. Data bagi bentuk kata adverba ini diperincikan dengan melihat kedudukan kata adverba sama ada di hadapan, tengah atau belakang ayat. Senarai bagi semua bentuk kata adverba ada disenaraikan dalam Lampiran 1. Bentuk kata adverba gandaan mempunyai nilai kekerapan yang tertinggi iaitu 116 kata diikuti dengan kata adverba asalnya kata adjektif iaitu 88 kata. Sementara, bentuk kata yang paling rendah ialah kata adverba asalnya kata kerja iaitu hanya 15 kata dan kata adverba jati mempunyai nilai 11 kata lebih berbanding kata adverba asalnya kata kerja.

Berdasarkan hasil kajian, didapati antara empat bentuk kata adverba yang disenaraikan, kata adverba gandaan dan kata adverba asalnya kata kerja lebih difokuskan di bahagian ini yang menjawab soalan kajian yang ketiga. Hal ini demikian kerana kata adverba gandaan memiliki nilai kekerapan yang tertinggi sementara kata adverba asalnya kata kerja memiliki nilai kekerapan yang terendah. Kata adverba gandaan pula terbahagi kepada tiga iaitu gandaan penuh atau semu, gandaan separa dan gandaan berentak. Kebanyakan adverba yang dianalisis terdiri daripada adverba cara dan diikuti dengan adverba masa. Kata adverba

gandaan boleh berada di kedudukan tengah dan akhir atau di bahagian predikat. Kata adverba gandaan penuh berada di kedudukan akhir dan tengah ayat iaitu di kedudukan predikat dan diwakili dengan adverba yang menunjukkan cara dan masa. Kata adverba gandaan separa pula, ada yang berada di tengah ayat tetapi di bahagian subjek dan ada juga di akhir ayat iaitu di bahagian predikat. Adverba gandaan separa yang dipaparkan menunjukkan adverba masa dan adverba cara iaitu jenis kualiti. Kata adverba gandaan berentak berada di kedudukan akhir ayat iaitu di bahagian predikat dan adverbanya menunjukkan cara. Kata adverba asalnya kata kerja pula ada yang menerangkan kata adjektif dan yang menerangkan kata kerja itu sendiri. Kedudukan adverba dalam ayat yang dipaparkan di bab 4 ialah berada di kedudukan tengah dan akhir ayat yang juga menerangkan adverba cara. Selain itu, daripada hasil kajian didapati dengan menggunakan teori fungsional, proses transitiviti yang terdapat dalam ayat yang dipaparkan didapati proses mental yang banyak didominasi dalam kebanyakan bentuk kata adverba. Proses mental yang terdiri daripada kognitif dan afeksi ditemui dalam kajian yang dipilih untuk dipaparkan datanya. Sementara, terdapat satu lagi proses transitiviti yang ditemui dalam kajian tersebut iaitu proses material jenis afeksi dan pasif. Tambahan pula, elemen yang digunakan dalam transitiviti adalah tiga perkara iaitu peserta yang terdiri daripada kata nama, proses yang terdiri daripada kata kerja, sasaran yang menandakan orang atau benda yang dituju, adverba serta keterangan.

Cadangan bagi kajian yang akan datang ialah menggunakan teknologi yang memudahkan pencarian kata yang dikehendaki dengan menaip kata kunci yang tertentu. Kajian ini tidak menggunakan kaedah ini kerana bahan kajiannya adalah berbentuk fizikal dan bukannya digital. Kajian ini dapat menggunakan kaedah ini jika pengkaji memperolehi novel dalam bentuk salinan lembut atau dalam bentuk elektronik. Malangnya, buku tersebut tidak terdapat dalam bentuk elektronik. Oleh itu, pengkaji terpaksa menggunakan kaedah manual untuk kajian ini. Teknologi ini dikenali sebagai “antconc” yang mana setiap perkataan yang hendak dicari dipaparkan berdasarkan baris dan dikira secara automatik bilangan kata tersebut. Teknologi ini apabila digunakan dalam kajian boleh menjimatkan masa dan mengurangkan ralat dari segi pengiraan apabila mengira berbanding dengan pengiraan secara manual. Terdapat pula satu lagi teknologi iaitu “wordsmith” yang juga membantu menjimatkan masa dalam pencarian kata. Penggunaan teknologi atau alat ini adalah dengan menggunakan pendekatan data korpus berkomputer. Pengaplikasian terhadap teknologi ini sudah dilakukan dalam bidang morfologi iaitu antaranya ialah untuk kajian seperti golongan kata adjektif, kata majmuk, kata sendi nama dan kata ganda. Diharapkan agar kajian yang akan datang lebih memanfaatkan teknologi yang terkini agar hasil dapatan kajian yang diperolehi lebih mantap dan tepat. Lebih-lebih lagi kajian yang berkaitan dengan bentuk kata adverba bagi memudahkan proses untuk menganalisis data. Kajian akan datang juga diharapkan agar membuat kajian mengenai perbezaan antara kata adjektif dan kata adverba. Hal ini demikian kerana untuk mendalami kata adverba, haruslah mendalami dahulu perbezaan antara kata adjektif dan kata adverba agar dapat dikategorikan dalam golongan kata yang betul. Meskipun, secara umumnya kata adverba menerangkan kata kerja sementara kata adjektif menerangkan objek namun sekiranya tidak diberikan contoh dan huraian yang tidak lengkap kemungkinan boleh berlaku kekeliruan semasa mengkategorikan data. Oleh itu, amat penting bagi kajian akan datang untuk melakukan sebuah kajian yang berkaitan dengan perbandingan kata adjektif dengan kata adverba.

Rujukan

- Kamus Dewan Bahasa & Pustaka Edisi Keempat. Selangor: (2010). *Dewan Bahasa dan Pustaka*, Mac.
- Lee Kim Toh. (2015). *Bab 1 Pengenalan*. Lee Kim Toh (um.edu.my). [14 Mac 2023].
- Musirin. (2015). *Deskripsi Struktur Frasa Adverba dalam Bahasa Melayu Berdasarkan Sejarah Melayu*. *Jurnal Kajian Sejarah & Pendidikan Sejarah*. <https://journals.mindamas.com/index.php/susurgalur/article/view/678>. [13 Januari 2023]
- Nasrun Alias & James T. Collins. (2017). Pendokumentasian Dialek Ulu Terengganu Sebagai Wahana Komunikasi: Satu Tinjauan Awal Aspek Morfologi. *Jurnal Melayu*. 446.
- Nasrun Alias & Nur Shafiqah Amirah. (2020). *Frasa Adverba dalam Tuhfat Al Nafis*. <http://journalarticle.ukm.my/16326/1/44395-142652-1-SM.pdf>. [12 Januari 2023]
- Nik Safiah Karim et al. (2008). *Tatabahasa Dewan (Edisi Ketiga)*. Kuala Lumpur, Malaysia: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Norfaizah, Anida & Idris. (2016). Analisis Metafungsi Bahasa dalam Penulisan Karangan. *Jurnal Bahasa*. 16 (2). (PDF) ANALISIS METAFUNGSI BAHASA DALAM PENULISAN KARANGAN (Analysis of Language Metafunction in Essay-Writing) (researchgate.net)
- SK. Mohd Sawpi. (2008). *Adverba dalam Ayat Transitif Bahasa Melayu: Satu Analisis Prinsip dan Parameter*. http://eprints.usm.my/29961/1/Sk._Mohd_Sawpi_Bin_Lawi.pdf. [13 Januari 2023]
- Solehah, Siti Nurzafirah, Nursyaza Liyana, Ayuni Nadhirah & Nur Syahira Nabilah. (2019) & (2020). *Modul Tatabahasa Pedagogi*. MODUL TATABAHASA PEDAGOGI - Membalik Buku Halaman 1-39 | FlipHTML5. [16 Mac 2023].
- Vijaya Letchumi A/P Karuppiyah. (2016). Kata Adverba dalam Karya Halis Azhan Mohd Hanafiah. *Akademi Pengajian Melayu*. <http://studentsrepo.um.edu.my/9051/4/vijaya.pdf>. [12 Januari 2023]
- Wan Ahmad. (2010). *Bab 3 Metodologi Kajian*. BAB_3.desertasi.pdf (um.edu.my). [20 Mac 2023].